

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)

SSN Jarosław Matras

w sprawie **Ł.S. i M.K.**

oskarżonych o czyny z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.

w dniu 6 maja 2025 r.,

skarg obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 19 listopada 2024 r., sygn. akt VII Ka 967/24,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Nowej Soli

z dnia 18 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 63/21 i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

1. uchyla pkt 1 zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. zarządza zwrot skazanym uiszczonych opłat od skarg.

Tomasz Artymiuk

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Nowej Soli wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 63/21, po rozpoznaniu sprawy:

- Ł.S. oskarżonego o to, że:

I. „w okresie od nieustalonego dnia kwietnia 2019 roku do 02 lipca 2019 roku w N. i M. woj. [...], w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uczestniczył obrocie środków odurzających w postaci konopi innych niż włókniste potocznie nazywanych marihuaną poprzez ich co najmniej trzykrotne udzielenie M.S. w łącznej ilości trzech kilogramów za łączną kwotę co najmniej 43.500 zł, co stanowi znaczną ilość tych środków”, tj. o czyn z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

i

II. „w okresie od nieustalonego dnia października 2019 roku do 16 października 2019 roku w N. i S. woj. [...], wbrew przepisom ustawy, posiadał środki psychotropowe w postaci 1,97 grama brutto amfetaminy”, tj. o czyn z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;

- M.K. oskarżonego o to, że:

III. „w okresie od nieustalonego dnia kwietnia 2019 roku do 02 lipca 2019 roku w N. i M. woj. [...], w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, uczestniczył obrocie środków odurzających w postaci konopi; innych niż włókniste potocznie nazywanych marihuaną poprzez ich wielokrotne udzielenie M.S. w łącznej ilości dziesięć kilogramów za łączną kwotę co najmniej 140.000 zł, co stanowi znaczną ilość tych środków”, tj. o czyn z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.,

1. uniewinnił oskarżonych Ł.S. i M.K. od popełnienia czynów opisanych w pkt I i III części wstępnej wyroku;
2. uznał oskarżonego Ł.S. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt II części wstępnej wyroku, wyczerpującego dyspozycję art. 62 ust 1 ustawy o

przeciwdziałaniu narkomanii i za to na podstawie art. 62 ust 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii przy zastosowaniu art. 37a § 1 kk wymierzył mu karę 6 miesięcy ograniczenia wolności zobowiązując go do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie;

3. na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii orzekł przepadek dowodów rzeczowych opisanych w Wykazie Dowodów Rzeczowych numer [...] k. 753 akt i zarządził ich zniszczenie;
4. na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii orzekł wobec oskarżonego Ł.S. nawiązkę na rzecz O. w N. w kwocie 1.000 złotych na cele zapobiegania i zwalczania narkomanii;
5. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonej kary ograniczenia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie tj. tymczasowego aresztowania od dnia 16 października 2019 r. do dnia 14 stycznia 2020 r., przyjmując, iż dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równy 2 dniom kary ograniczenia wolności i w ten sposób zaliczył oskarżonemu wykonanie kary ograniczenia wolności w całości;
6. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonego Ł.S. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 1.052 zł w tym wydatki w kwocie 932,90 zł. oraz opłatę w kwocie 120 zł złotych wymierzoną na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 w zw. z art 2 ust 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych;
7. na podstawie art. 632 pkt 1 k.p.k. i art. 630 k.p.k. orzekł, że koszty postępowania w części uniewinniającej ponosi Skarb Państwa.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli obrońca oskarżonego Ł.S. oraz prokurator.

Obrońca zaskarżył orzeczenie sądu *meriti* w zakresie czynu przypisanego mu w pkt. 2 wyroku zarzucając „obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na jego treść, tj. art. 4 k.p.k. oraz 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej oceny zebranego w

sprawie materiału dowodowego, przez nienależyte rozważenie wszelkich okoliczności mających znaczenie dla wydanego rozstrzygnięcia, w szczególności ilości i rodzaju środków psychotropowych znalezionych w mieszkaniu oskarżonego Ł.S., które przekonują o tym, iż były one przeznaczone na własny użytek, a nadto, że społeczna szkodliwość tego zachowania była nieznaczna, podczas gdy zgodna z normą wynikającą z treści art. 7 k.p.k. ocena i interpretacja zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego oraz całokształtu okoliczności faktycznych, powinna doprowadzić do umorzenia postępowania karnego wobec oskarżonego”.

W oparciu o ten zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt. 2 i na zasadzie art. 62a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii umorzenie postępowania karnego prowadzonego przeciwko Ł.S. o czyn z art. 62 ust. 1 powołanej ustawy.

Z kolei oskarżyciel publiczny zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji w części uniewinniającej obu oskarżonych zarzucając:

- „błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę orzeczenia, polegający na przyjęciu tezy, iż przeprowadzone w sprawie dowody nie pozwalają na przypisanie oskarżonym winy w zakresie zarzucanych im przestępstw opisanych w pkt. I i III wyroku, podczas gdy szczegółowa analiza materiału dowodowego prowadzi do wniosku odmiennego,

- obrazę przepisów prawa procesowego art. 285 § 1 k.p.k. w zw. z art. 287 §1 i 2 k.p.k. poprzez ich niezastosowanie w sytuacji bezpodstawnego uchylania się przez świadka M.S. od złożenia zeznania wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 177 § 1 k.p.k., co miało wpływ na treść orzeczenia,

- obrazę przepisów prawa procesowego art. 187 § 1 k.p.k. w zw. z art. 189 pkt. 3 k.p.k. poprzez odebranie przez sąd przed rozpoczęciem zeznań od świadka M.S. przyrzeczenia wynikającego z art. 188 § 1 k.p.k., w sytuacji, gdy M.S. w sprawie sygn. II K 145/20 został prawomocnie skazany za czyny pozostające w ścisłym związku z czynami stanowiącymi przedmiot niniejszego postępowania,

- obrazę przepisów prawa procesowego art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k., poprzez obrazę przepisu postępowania - art. 410 k.p.k., mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegającą na nieujawnieniu podczas rozprawy głównej całokształtu okoliczności, które następnie stanowiły podstawę wydanego wyroku uniewinniającego, w tym akt sprawy sygn. II K 145/20, w której wobec M.S. został wydany prawomocny wyrok skazujący i w której znajdują się dowody, na które powołał się sąd w uzasadnieniu”.

W konkluzji prokurator wniósł o uchylenie wyroku w zakresie odnoszącym się do czynów opisanych w pkt. I i III części wstępnej wyroku, od popełnienia których oskarżeni zostali uniewinnieni i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2024 r., sygn. akt VII Ka 739/23, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Nowej Soli do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu skarg wywiedzionych od tego wyroku przez obrońców oskarżonych Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 11 września 2024 r., I KS 20/24, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.

Tenże Sąd kolejnym wyrokiem z dnia 19 listopada 2024 r., sygn. akt VII Ka 967/24, uchylił zaskarżony wyrok sądu *a quo* w pkt 1 i 7 części dyspozytywnej i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Nowej Soli (pkt 1 wyroku), w pozostałym zakresie orzeczenie to utrzymując w mocy (pkt 2 wyroku).

Skargi od wyroku kasatoryjnego Sądu odwoławczego wnieśli obrońcy oskarżonych.

Obrońca oskarżonego M.K. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze w zakresie pkt. 1 zarzucając „rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 437 § 2 k.p.k. przez uchylenie zaskarżonego apelacją oskarżyciela publicznego wyroku w zakresie dotyczącym czynu zarzucanego oskarżonemu M.K. w pkt. III

części wstępnej wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze (powinno być w Nowej Soli – uwaga SN) z dnia 18 kwietnia 2023 roku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, w wyniku wyrażenia błędnego poglądu, iż w niniejszej sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, podczas gdy brak jest przesłanek ku temu, a podstawy uchylenia wyroku nie może stanowić odmienna ocena Sądu Odwoławczego w zakresie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przeświadczenie tego Sądu, co do wydania wyroku Sądu I instancji z obrazą art. 7 k.p.k.”.

Przy tak sformułowanym zarzucie wniosk o uchylenie pkt. 1 zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze w postępowaniu odwoławczym.

Wyrok sądu *ad quem* w zakresie pkt. 1 zaskarżył również obrońca Ł.S. zarzucając naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wyroku:

1. „art. 437 § 2 k.p.k., polegające na wydaniu orzeczenia kasatoryjnego oraz pozorne powołanie się przez Sąd odwoławczy na przesłankę z art. 454 § 1 k.p.k., w sytuacji, gdy uchylenie wyroku Sądu Rejonowego oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w istocie skutkuje koniecznością przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, tj. ponownego przeprowadzenia przez Sąd wszystkich dowodów, albowiem nie sposób przyjąć, że Sąd Rejonowy ma realną możliwość na dokonanie, bez przeprowadzenia przewodu w całości, odmiennej oceny zgromadzonych dowodów;
2. art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. i art. 434 § 1 k.p.k. poprzez nieuprawnione wyjście przez Sąd Okręgowy poza granice zaskarżenia, w warunkach przekraczających skargę oskarżyciela publicznego wywiedzioną na niekorzyść oskarżonego i stwierdzenie obrazy przez Sąd Rejonowy przepisów prawa procesowego w postaci art. 7 k.p.k., poprzez dokonanie błędnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pomimo że w apelacji

oskarżyciela publicznego, zarówno w *petitum*, jak i jej uzasadnieniu, nie podniesiono zarzutu dokonania przez Sąd Rejonowy wadliwej oceny dowodów, które to wyjście poza granice zaskarżenia legło u podstaw wydania wyroku o charakterze kasatoryjnym, w sytuacji gdy Sąd Odwoławczy rozpoznając środek odwoławczy na niekorzyść oskarżonego orzeka jedynie w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 § 1-3 k.p.k., a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych wart. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455 k.p.k.”.

W konkluzji autor tej skargi wniósł o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W pisemnych odpowiedziach na te skargi prokurator Prokuratury Rejonowej w Nowej Soli wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Pomimo ułomności wniesionych przez obrońców oskarżonych skarg okazały się one zasadne w zakresie, w jakim postulowały uchylenie pkt. 1 zaskarżonego wyroku sądu *ad quem*.

Na wstępie jednak, przed przystąpieniem do podania merytorycznych powodów wydanego przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia, zwrócić należy uwagę na kwestię, która podniesiona została w pkt. I uzasadnienia skargi obrońcy oskarżonego Ł.S., a która dała temu skarżącemu asumpt do postulowania uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w całości, pomimo, że zakresem zaskarżenia objęto wyłącznie pkt 1 tego wyroku, gdyż tylko w tym orzeczeniu Sąd drugiej instancji wydał wyrok kasatoryjny, utrzymując w mocy wyrok sądu *meriti* co do skazania tego oskarżonego za czyn z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (pkt 2 wyroku Sądu Rejonowego w Nowej Soli).

Nie może budzić wątpliwości, że kontrola wyroku Sądu odwoławczego, w oparciu o przepisy Rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego, dotyczy wyłącznie tej części wyroku sądu *ad quem*, w której uchylono wyrok Sądu pierwszej

instancji i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania. Przekonuje to tym jednoznaczne brzmienie art. 539a § 1 k.p.k. w powiązaniu z § 3 tego przepisu.

Nie jest w związku z tym możliwe rozpoznanie skargi i jej uwzględnienie w zakresie nieobejmującym orzeczenia kasatoryjnego.

Nie można też zapominać, że wprawdzie wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2024 r., I KS 20/24, uchylono poprzedni wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 6 lutego 2024 r., sygn. akt VII Ka 739/23, w całości, lecz wynikało to bezspornego faktu, że wyrok tamten również w całości (a więc też w części skazującej) uchylał wyrok sądu *meriti*.

Nie można odmówić racji skarżącym, gdy zauważają, że powodem wydanego przez Sąd odwoławczy rozstrzygnięcia o uchyleniu pkt. 1 i 7 części dyspozytywnej wyroku Sądu pierwszej instancji była w rzeczywistości wyłącznie konieczność dokonania przez ten Sąd ponownej, odmiennej oceny dowodów, co wprost wynika z pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia, w którym stwierdzono wprost, że „Sąd odwoławczy nie widzi potrzeby przeprowadzenia na nowo postępowania w sprawie”, a jednocześnie jedynie wskazuje Sądowi Rejonowemu, że „dostrzegając ewentualnie taką potrzebę winien poszerzyć materiał dowodowy o ponowne odebranie zeznań od świadka M.S.”.

A przecież, na co zwracał już uwagę Sąd Najwyższy poprzednio rozpoznający skargi obrońców, powyższe, tj. ponowna, odmienna ocena dowodów nie może być podstawą uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNK 2019, z. 6, poz. 31).

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze nie jest zresztą, jak do wynika z uzasadnienia wyroku, sam zdecydowany co do przyczyn wydania wyroku kasatoryjnego. Z jednej strony, pomimo wskazanych wyżej twierdzeń, w pkt 5.3.1.1.1. pisemnych motywów swojego wyroku jako przyczynę, zakres i podstawę prawną uchylenia wskazuje przepis art. 437 § 2 k.p.k. (konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości), z drugiej strony – odwołując się w pkt 3.2 uzasadnienia *in fine* do

obowiązującego go zakazu *ne peius* z art. 454 k.p.k. – tej przesłanki wydania wyroku kasatoryjnego nie zaznacza.

Powyższa okoliczność spowodowała bez wątpienia również rozbieżność w dokonanej przez obrońców ocenie przyczyn wydania wyroku przez sąd *ad quem*, z których jeden (obrońca oskarżonego M.K.) kwestionuje wyrażony przez sąd – jak stwierdził – błędny pogląd prawny, że w niniejszej sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całość, natomiast drugi z nich (obrońca oskarżonego Ł.S. zarzuca pozorne powołanie się przez Sąd odwoławczy na przesłankę z art. 454 § 1 k.p.k.

Tymczasem przyczyny wydania wyroku kasatoryjnego przez Sąd odwoławczy muszą zostać wyartykułowane wprost i nie budzić wątpliwości, czego w tej sprawie w uzasadnieniu sądu *ad quem* zabrakło.

W ocenie Sądu Najwyższego rozpoznającego niniejsze skargi, właściwą podstawę ewentualnego uchylenia wyroku Sądu Rejonowego mógłby stanowić w tym wypadku wyłącznie przepis art. 454 § 1 k.p.k., co jawi się tym bardziej prawdopodobne, jeżeli uwzględni się - o czym była już mowa wyżej - motywację Sądu drugiej instancji

W aktualnie obowiązującym modelu postępowania karnego "ustawodawca wyraźnie na pierwsze miejsce wysunął sposób rozstrzygnięcia sprawy polegający na zmianie zaskarżonego orzeczenia w postępowaniu przed sądem odwoławczym, a dopiero w drugiej kolejności wskazał na możliwości jego uchylenia. (...) Przyjęty model postępowania apelacyjnego zakłada, co do zasady, ponowne rozpoznanie sprawy przez sąd drugiej instancji i wydanie wyroku co do zasadniczego przedmiotu procesu, kończące postępowanie w sprawie. W konsekwencji sąd odwoławczy ma prawo przeprowadzenia postępowania dowodowego w sprawie i czynienia własnych ustaleń faktycznych, które mogą być odmienne od tych, których dokonał sąd pierwszej instancji (tak: S. Steinborn, Postępowanie dowodowe w instancji apelacyjnej w świetle nowelizacji kodeksu postępowania karnego, Prokuratura i Prawo 2015, nr 1-2, s. 154-155; zob. też powołana wyżej uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt I KZP 3/19).

Wobec przywołanej argumentacji Sądu Okręgowego brak jest podstaw do przyjęcia, że wydanie wyroku kasatoryjnego w niniejszej sprawie zostało wymuszone koniecznością przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Jak to podkreślono na wstępie, argumentacja ta wydaje się bowiem wskazywać na przekonanie Sądu odwoławczego co do zawinienia oskarżonych, a więc innej przyczyny uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji jakim jest związanie sądu *ad quem* zakazem *ne peius*.

To z kolei wymaga jednak spełnienia warunków o jakich mowa w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r, I KZP 10/18, zgodnie z którą „możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy - w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) - stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k.” (OSNK 2018, z. 11, poz. 73).

Jeżeli więc Sąd Okręgowy dostrzegał taką możliwość (wydanie wyroku skazującego), a do tego potrzebne byłby ewentualnie jedynie uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez dodatkowe przesłuchanie świadka M.S. dla potwierdzenia jednoznacznego poglądu co do zawinienia oskarżonych, to obowiązkiem tego sądu, było takie uzupełniające odebranie zeznań od tego świadka i w zależności od treści tych depozycji jednoznaczne stwierdzenie, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego.

Uwzględniając całokształt przeprowadzonych wyżej rozważań wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze w zaskarżonej części (pkt 1) należało uchylić i

przekazać po raz kolejny sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczy.

Procedując ponownie Sąd drugiej instancji rozpozna apelację oskarżyciela publicznego uwzględniając zapatrywania prawne Sądu Najwyższego zawarte zarówno w tym uzasadnieniu, jak i w pisemnych motywach wcześniejszego wyroku zapadłego w następstwie rozpoznania skarg obrońców.

Uwzględnienie obu skarg obligowało też do zwrot oskarżonym uiszczonych opłat (art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 4 k.p.k.).

Tomasz Artymiuk

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

[PŁ]

[r.g.]